

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 26 kwietnia 2018 r.,
sprawy **P.D.**
skazanego z art. 258 § 3 k.k. i in.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w R.
z dnia 29 września 2017 r., sygn. akt II AKa [...]/17,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P.
z dnia 10 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K [...]/16

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata B.K., Kancelaria Adwokacka w P. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych), w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji,**
- 3. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego,**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P., rozpoznając sprawę K.B., O.M., P.Z. (w stosunku do tych oskarżonych nie wniesiono kasacji) oraz P.D., wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K [...]/16, uznał tego ostatniego oskarżonego za winnego tego, że w okresie od nieustalonego dnia marca 2016 r. do 7 czerwca 2016 r. na terenie

województw p. i ł., działając umyślnie, kierował zorganizowaną grupą przestępczą, w skład której wchodził K.B., P.Z. oraz inne nieustalone osoby, mającej na celu popełnianie przestępstw skarbowych polegających na nabywaniu, przewożeniu i przechowywaniu wyrobów akcyzowych w postaci spirytusu bez polskich znaków skarbowych akcyzy, stanowiących przedmiot czynu zabronionego z art. 63 k.k.s., czym wyczerpał znamiona występkę z art. 258 § 3 k.k. i za to na mocy tego przepisu skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt V).

Uznał również P.D. za winnego tego, że w okresie od nieustalonego dnia marca 2016 r. do 7 czerwca 2016 r. na terenie województw p. i ł., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, w ramach kierowanej przez siebie grupy opisanej w pkt V części dyspozytywnej wyroku, w ten sposób m.in., że wydawał polecenia odnośnie przestępczego procederu, wykladał na tę działalność środki finansowe, wynagradzał członków grupy, dwunastokrotnie nabył, przewoził i przechowywał spirytus bez polskich znaków skarbowych akcyzy w ilości 14 388 litrów, powodując uszczuplenie podatku akcyzowego w wysokości 722.097 zł oraz naraził na uszczuplenie podatku akcyzowego w wysokości 65.645 zł czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu czym wyczerpał znamiona występkę z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k. i za to na mocy art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 38 § 2 k.k.s. skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny po 70 złotych każda.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 39 § 1 i § 2 k.k.s. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 33 § 1 k.k.s. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci ściągnięcia równowartości pieniężnej korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa skarbowego w wysokości 329.725 zł.

Tym samym wyrokiem uniewinnił oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 310 § 4 k.k.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją wniesioną przez oskarżyciela publicznego w części dotyczącej P.D., O.M. i P.Z. na ich niekorzyść. Apelacja ta nie została uwzględniona, zaś prokurator nie zaskarżył wyroku sądu odwoławczego.

Apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w P. została także złożona przez obrońcę skazanego P.D.. Sformułowano w niej trzy zarzuty. Dwa z nich dotyczyły obrazy przepisów postępowania karnego, a to:

- art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., która zasadniczo miała polegać na rozstrzygnięciu niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, braku uwzględnienia okoliczności sprawy przemawiających na korzyść oskarżonego, dokonaniu dowolnej oceny materiału dowodowego – wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, oparcia ustaleń faktycznych nie na całokształcie, a na części okoliczności ujawnionych w toku rozprawy oraz braku respektowania zasady prawdy obiektywnej jako podstawy ustaleń faktycznych. Zarzut ten rozbudowany został szczegółowo w pkt II – 1 litera a-h apelacji;

- art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., art. 4, art. 8 § 1 k.p.k., art. 9 § 1 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k., art. 167 k.p.k., art. 175 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego w zakresie pozwalającym na osiągnięcie obiektywnej prawdy materialnej, głównie poprzez nieprawidłowe ustalenie wartości i stężenia alkoholu będącego przedmiotem przestępstwa karnego skarbowego (pkt II- 2 apelacji).

Trzecim zarzutem w był wskazany w pkt IV apelacji zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej kary bezwzględnego pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w R., wyrokiem z dnia 29 września 2017 r., sygn. akt II AKa [...]/17, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Od wyroku tego kasację wniósł obrońca skazanego P.D. formułując następujące zarzuty obrazy przepisów prawa procesowego:

I. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie podniesionych w apelacji oskarżonego zarzutów i uznanie, że Sąd pierwszej instancji:

- a. nie dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, polegającego na bezkrytycznym przyjęciu, że P.D. popełnił zarzucane czyny, stanowiące przestępstwa z art. 258 § 3 k.k., art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1, 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy o charakterze obiektywnym

jednoznacznie dyskredytujący wyjaśnienia P.Z. w zakresie w jakim obciążał P.D., stanowiące pomówienia, prowadzi do wniosku przeciwnego;

b. nie dopuścił się obrazy przepisów postępowania, której konsekwencją było poczynienie błędnych ustaleń faktycznych, a to art. 2 § 1 pkt 1 i art. 1 § 2, art. 4, 5, 7 w zw. z art. 92, art. 410 i art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., polegającej na dopuszczeniu się przez Sąd orzekający jednostronnego rozumowania z naruszeniem zasady obiektywizmu oraz dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, wbrew zasadom logiki i z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania, w szczególności oparcie ustaleń Sądu na zdecydowanie wybiórczym dobraniu dowodów z całkowitym pominięciem korzystnych dla oskarżonego, dopełnionych całkowicie dowolnie sformułowanymi tezami i twierdzeniami, w oderwaniu od materiału dowodowego i wydanie wyroku na podstawie jedynie części dowodów i nieuwzględnienie zasad prawidłowego rozumowania przy ich ocenie, co przejawiało się w szczególności przez:

- dowolne przyjęcie, wbrew zgromadzonemu w sprawie materiałowi dowodowemu, że P.D. kierował zorganizowaną grupą przestępczą, w skład której wchodził K.B., P.Z. i inne nieustalone osoby, podczas gdy P.D. konsekwentnie zaprzeczył, aby to on organizował przestępczy proceder, gdyż robił to P.Z., który chciał swoją odpowiedzialność przerzucić na P.D., celem uzyskania łagodniejszego wymiaru kary, co czyni je w całości dowodem niewiarygodnym,

- dowolne przyjęcie, że do grupy należały jeszcze inne nieznane osoby, podczas gdy zaprzeczają temu P.D., K.B., O.M., zaś P.Z. wskazał tylko na jednego nieznanego mężczyznę, a nie kilku z terenu Ł., a ponadto materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwolił na ustalenie jaki charakter miały relacje poszczególnych osób z tym nieznanym mężczyzną, czy były wydawane polecenia - kto je wydawał i komu, co jest wymagane dla przypisania poszczególnym osobom udziału w zorganizowanej grupie przestępczej,

- dowolne przyjęcie, oparte wyłącznie na domniemaniu, że K.B. brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, chociaż nie wynika to z żadnego dowodu przeprowadzonego w sprawie,

- bezprawne przyjęcie, w oparciu tylko o domniemanie, a nie na niepodważalnych dowodach, że K.B. za każdy wyjazd pobierał wynagrodzenie od

P.D. w wysokości takiej samej jak P.Z. i w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że K.B. osiągał korzyść majątkową w kwocie 1800 zł, choć żaden dowód w sprawie na to nie wskazuje, mimo iż przyjęcie takiego faktu przez Sąd orzekający może budzić pewne wątpliwości,

- pominięcie przy orzekaniu o odpowiedzialności karnej P.D. dowodu z wyjaśnień K.B., w zakresie w jakim wskazuje, że to P.Z. kontaktował się z nim w sprawie wyjazdu i to on zabrał go ze sobą, a nie P.D., jak błędnie ustalił Sąd I instancji,

- poprzez obdarzenie wiarygodnością wyjaśnień P.Z., w zakresie w jakim wskazuje on na udział P.D. w popełnieniu zarzucanych przestępstw, pomimo że zostały one następnie odwołane a tym samym stanowiły one bezpodstawne pomówienia P.D., nie znajdujące oparcia w innym materiale dowodowym, który w sposób nie budzący wątpliwości potwierdzałby udział skazanego w popełnieniu przestępstwa. Ponadto jedynym celem w obciążeniu P.D. było dążenie do skorzystania przez P.Z. z dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia orzeczonej kary pozbawienia wolności i poprawienia swojej sytuacji procesowej, w celu uniknięcia długoterminowego aresztu,

- poprzez nieobdarzenie wiarą wyjaśnień P.D. w zakresie w jakim nie przyznaje się on do zarzutu z art. 258 § 3 k.k., art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1, 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego dokonana w oparciu o zasadę obiektywizmu oraz swobodnej, a nie dowolnej oceny dowodów, która w niniejszej sprawie zmierzała do uzasadnienia z góry przyjętego założenia o winie P.D., wspartego wybiórczą i powierzchowną analizą wyjaśnień P.Z., obciążającego P.D.,

- poprzez dowolne i pozbawione weryfikacji przyjęcie, w oparciu tylko o jednozdaniową informację z P. Urzędu Celno - Skarbowego w P., że czarnorynkowa wartość jednego litra alkoholu w przedmiotowej sprawie wynosi 25 zł, podczas gdy nie przedstawiono w oparciu o jakie dokumenty (np. z innych spraw karnoskarbowych) można uzyskać wiedzę o tej wartości czarnorynkowej, co jest niezbędne dla obiektywnego określenia wartości uzyskanych korzyści z przestępstwa objętego przedmiotową sprawą, gdzie podstawą wyliczenia środka karnego w postaci ściągnięcia równowartości pieniężnej korzyści majątkowej w

wysokości 329.725 zł nie może być jednozdaniowe, lakoniczne stwierdzenie z P. Urzędu Celno - Skarbowego, którego ani Sąd, ani strony nie mogą poddać weryfikacji;

c. w stosunku do P.D. Sąd pierwszej instancji nie orzekł rażąco surowej kary pozbawienia wolności w wymiarze łącznym 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy wymiarze której Sąd nie nadał właściwego znaczenia występującym w sprawie okolicznościom łagodzącym, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia wobec oskarżonego rażąco niewspółmiernej kary, która nie spełnia dyrektyw wymiaru kary określonych w art. 53 k.k., a których prawidłowe zastosowanie winno skutkować orzeczeniem znacznie łagodniejszej kary;

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 172 k.p.k. poprzez oddalenie wniosków dowodowych obrony o dopuszczenie i przeprowadzenie przed Sądem drugiej instancji dowodu:

- z uwierzytelnionych wydruków stron internetowych katalogu produktów z dnia 1 czerwca 2017 r. firmy E[...] ALKOHOLE i stron internetowych A[...] .pl na okoliczność, że cena za litr oryginalnej wódki „Żubrówka Biała” wynosi kwotę 29 zł 89 gr, a 0,5 litra oryginalnej wódki 1906 Wódka wynosi 15 zł 61 gr, co podważa prawdziwość lakonicznego twierdzenia P. Urzędu Celno – Skarbowego,

- z zeznań świadków w osobach funkcjonariuszy Grupy Zadaniowej ds. Alkoholu zatrudnionych w P. Urzędzie Celno - Skarbowym w P. na okoliczność, jaka jest wartość czarnorynkowa litra spirytusu o stężeniu 80- 90 % w plastikowych butelkach o pojemności 0,9 litra i 5 litrów oraz w oparciu o jakie dokumenty funkcjonariusze dokonali określenia przedmiotowej ceny, uznając, że zmierzają one do przedłużenia postępowania, pomijając, iż ustalenie okoliczności, na które mają być dopuszczone w/w dowody mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a dowody z dokumentów z pewnością nie doprowadzą do zwłoki w rozpoznaniu środków odwoławczych.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w R. i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co uzasadniało jej oddalenie w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności, niejako dla „oczyszczenia przedpola”, przypomnieć należy to, co Sąd Najwyższy stale powtarza w swoim orzecnictwie, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko orzeczeniu wydanemu przez sąd odwoławczy na skutek rozpoznania zwykłego środka zaskarżenia. Istotą postępowania kasacyjnego jest eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia. Co więcej, zawężenie zakresu rozpoznania sądu kasacyjnego – poza wypadkami wskazanymi a art. 435, 439 i 455 k.p.k. – do granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów sprawia, iż możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest znacząco ograniczona. W szczególności zaś postępowanie kasacyjne nie jest postępowaniem, które w ramach kolejnej instancji miałoby ponawiać kontrolę odwoławczą. W toku tego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary, lecz kontroluje, czy przy rozpoznaniu zarzutów apelacyjnych dotyczących tych kwestii sąd odwoławczy nie dopuścił się rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść jego wyroku.

Patrząc z tej perspektywy na kasację obrońcy skazanego P.D., stwierdzić trzeba, że skarżący, wskazując na naruszenia prawa procesowego, nie wykazuje wadliwości w rozpoznaniu zarzutów apelacji, ale pod pozorem zarzutu obraży art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k., posługując argumentacją przedstawioną w apelacji, stara się niejako „wymusić” dokonanie ponownej kontroli odwoławczej wyroku Sądu pierwszej instancji.

W realiach niniejszej sprawy nie można mówić o dopuszczeniu się przez Sąd odwoławczy obraży art. 433 § 2 k.p.k., gdyż ta zachodzi wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym. Przy rozpoznawaniu apelacji nie doszło również do rażącego naruszenia art. 457 § 3 k.p.k., które może miejsce wtedy, gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta

argumentacja wyjaśniająca powody potraktowania zarzutów i wniosków apelacji (sąd uzna je za zasadne albo niezasadne, bez wyjaśnienia swojego stanowiska w tym względzie), względnie argumentacja ta jest błędna, albo zawiera braki, które nie będą pozwalały na skontrolowanie i zrozumienie stanowiska sądu odwoławczego.

W niniejszej sprawie tego rodzaju sytuacja nie zachodzi. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku przekonuje o tym, że Sąd odwoławczy rozważył zarzuty apelacji obrońcy P.D. Przedstawiony na str. 27 – 36 tego uzasadnienia tok rozumowania pozostaje w zgodzie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Powtarzanie argumentacji Sądu Apelacyjnego jest zbyteczne.

Zauważyć zatem trzeba, że osiã rozbudowanych redakcyjnie zarzutów kasacji są dwie kwestie – wadliwość ustaleń faktycznych opierających się na wyjaśnieniach P.Z. oraz braki postępowania dowodowego wynikające z niesłusznego – w ocenie skarżącego – oddalenia przez Sąd odwoławczy wniosków dowodowych obrońcy oskarżonego.

Co się tyczy tej pierwszej kwestii, to nie negując prawa strony do własnej – odmiennej od tej dokonanej przez sąd – oceny materiału dowodowego, podkreślić trzeba, że dopóki strona nie wykaże, iż sposób dokonywania przez sąd ustaleń faktycznych nie jest do pogodzenia z zasadami określonymi w art. 7 k.p.k., jej zapatrywania nie mają znaczenia dla oceny trafności rozstrzygnięcia sądu.

Wbrew twierdzeniom obrońcy, współpraca w popełnianiu przestępstwa P.Z., P.D. i K.B., a także jej zorganizowany charakter nie budzi wątpliwości. To samo dotyczy roli, jaką odgrywał w niej oskarżony P.D.. Zupełnie zrozumiałym jest kontestowanie przez skarżącego dokonanej przez Sąd pierwszej instancji i zaaprobowanej przez Sąd odwoławczy oceny wyjaśnień P.Z., ale nie wystarcza to do wzruszenia prawomocnego wyroku.

Prawdą jest, że żadna z przesłuchanych w sprawie osób nie wskazuje wprost ma istnienie zorganizowanej grupy przestępczej, którą miałby kierować oskarżony P.D. Nie może to dziwić ani przekreślać prawidłowości dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych. Charakter przestępstw stypizowanych w art. 258 k.k. powoduje, że ustalenie faktu istnienia zorganizowanej

grupy przestępczej stanowi wypadkową całokształtu zachowań kręgu osób związanych z prowadzeniem określonej działalności przestępczej.

Podkreślenia wymaga, że chybionym jest doszukiwanie się rażącego naruszenia przepisów prawa w podejściu Sądu Apelacyjnego do problemu wynagrodzenia K.B. Zarzucając Sądowi odwoławczemu akceptację błędnego przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że K.B. osiągnął z popełnienia przestępstwa korzyść majątkową w kwocie 1.800 zł, skarżący pomija realia procesowe postępowania odwoławczego. Wobec tego, że wyrok Sądu pierwszej instancji nie został zaskarżony w stosunku do K.B., Sąd Apelacyjny nie był władny weryfikować i modyfikować orzeczenia Sądu Okręgowego w zakresie dotyczącym tego oskarżonego.

Sąd Apelacyjny, wyrażając wątpliwości co do prawidłowości dokonanych w tej części ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, trafnie jednak zauważył, że nawet przyjęcie, iż K.B. nie otrzymywał żadnego wynagrodzenie za uczestniczenie w wyjazdach z P.Z. po spirytus, nie ma wpływu na możliwość przypisania mu udziału w zorganizowanej grupie przestępczej. Wyjazdy te nie miały przecież charakteru towarzyskiego, lecz wpisywały się w mechanizm działania grupy przestępczej kierowanej przez P.D. Ocena wyjaśnień oskarżonych, dokonana przez orzekające w sprawie Sądy, wolna jest w tym zakresie od wskazywanych przez obrońcę w kasacji wad.

Za prawidłowe należy także uznać wyrażenie przez Sąd Apelacyjny akceptacji do ustalonej przez Sąd pierwszej instancji czarnorynkowej ceny litra spirytusu – 25 zł. Brak jakichkolwiek podstaw, aby traktować kwotę wskazaną w piśmie P. Urzędu Celno – Skarbowego w P. (k. 642) – o połowę mniejszą niż detaliczna, a nawet hurtowa cena tej ilości spirytusu, jako nie odpowiadającą rzeczywistym cenom w nielegalnym obrocie.

W tym kontekście, nie można dopatrywać się w decyzji Sądu Apelacyjnego o oddaleniu wniosków dowodowych obrońcy oskarżonego rażącego naruszenia przepisów art. 167 k.p.k. i art. 172 k.p.k. Tym bardziej, że skarżący nie podaje żadnych powodów, podważających wiarygodność informacji pochodzących od urzędu państwowego, a wskazane przez niego ceny wódek, chociażby ze względu na procent zawartości alkoholu etylowego i ilość wódki, jaką można otrzymać z litra

spirytusu, nie mogą stanowić miarodajnego wyznacznika „czarnorynkowej” ceny spirytusu.

Na koniec przypomnieć także należy, że wywodzenie na etapie postępowania kasacyjnego zarzutu rażącej niewspółmierności kary nie jest dopuszczalne.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

a.ł.